

Safsata ve Hakikat Kelimelerinin Etimolojisi

Medeniyetin başlangıcı kabul edilen 12 bin sene öncesinden ta M.Ö. 700'lü yıllara kadar, insanlar mitolojik düşünürdü. Yani uyanırken bile rüya görür gibi, kavramları somut olarak anlar ve anlatırdı. Her şeyi, canlı ve ruhlı birer tanrı (melek) olarak görüyorlardı. Onlar meleklerle de tanrı diyordu. Çünkü Tanrının da meleklerin de öz varlığı, yazılım ve bilgidir. Demek her ikisi de ölümsüz olduklarından dolayı ortak isim almışlardır. Arapça ve İbranicede de Tanrıya Melik, meleklerle de melek ve melaike denir. Yani değişen bir şey yoktur. Fakat arkeologlar bu farka dikkat etmemişlerdir.

Evet, o kadim dönemlerde, soyutu kavrayan üst korteks (akıl) fazla çalışmıyordu. Onun yerine bilinçaltı (kalp) çok çalışırdı. Sonra Yunanlıların yaşadığı site devletlerde gerçekleşen özgürlük ve refahtan dolayı, soyut düşünce filizlenmeye başladı. Bilim ve felsefe ekolleri ortaya çıktı. Yüzlerce farklı fikir ve ekoller o kadar ileri gitti ki, varlık ve hayatta hakikat yoktur; varsa da biz asla bilemeyiz, diyen Sofistler (sofizm) meydanı aldı. Bu kelime, Yunanca bilgelik ve bilim demek olan Sofya kelimesinden türemedir. Ayasofya (kutsal bilgelik) kelimesi de buradan geliyor.

Çok acıdır ki, Sokrat, Platon ve Aristo gibi dev filozoflara rağmen ve iki bin yıl insanlığın kullandığı ahlak, ruhaniyat ve bilimlerine rağmen; gerçek felsefeci biziz, diyen bu sofist akım, Yunan bilim, medeniyet ve felsefesini bitirmek üzere iken Hristiyanlık, Bizans'ı elde edince artık bütün felsefeleri yasak etti. İslam dünyasında da Gazali, böyle bir yasağı Selçuklu devleti eliyle uygulattı. Bu da çok daha sonra dünyada özellikle Avrupa'da materyalizm safsatasını doğuracaktı.

İşte Arap dili kelime türetmekte çok doğurgan olduğundan, bu sofistlerin dediklerine: Yani varlıkta ve hayatta hiçbir hakikat (gerçeklik) yoktur, varsa da bizim bilme şansımız hiç olmaz şeklinde özetlenen iddialarına, Arapça olarak **Safsata** dendi. Bugünün ifadesiyle, anlamsız ve absürt konuşma ve iddia. Hulasa, sofist kelimesinden safsata (sofistleşme) kelimesi türetilmiştir.

Bunun tam zıddı ise Hakikat kelimesidir. Bu kelime mübalağa kipidir. Yani fazlasıyla gerçeklik olan manasında kullanılır. Hakikat hak kelimesinden türemedir. Bu da çoğul olan hukuk kelimesinin tekilidir. Etimolojisi ise şöyledir: Her şeyi ortaya getiren ve dengeleyen mahkemede alacaklı ve verecekli, dengelenince hak yerini bulur, denge (hukuk) görünür hale gelir. Adalet (dengeleme) gerçekleşir; insan bir nefes alır, sonunda bu güzellik, insana varlık ve hayat gerçek imiş dedirtir.

Evet, fizik âlem, artı ve eksinin dengesinden ibarettir; sağlık, vücudumuzdaki trilyonlarca hücre ve organların dengesinden ibarettir. Aile, kadın ve erkeğin dengesinden, sevgi ve saygının birleşiminden ibarettir. Devlet, fakir ve zengin dengesinden demektir. Bunların misallerini çoğaltabiliriz. Maalesef Albert Camus gibi bazıları tabiatı tam dengeli gördüğü halde, sosyal hayattaki kaosun asıl sebebinin imtihan ve sınav olduğunu bilmediğinden, Avrupa'da absürtlüğü ve anlamsızlığı yaymaya başladı. Gördüğü kaosun sebebi olarak da Kiliseyi gösterdi. Hâlbuki bütün dinlerde asıl olan, denge ve adalettir. Fakat ihtiyaca binaen bazen uç olabiliyorlar; özlerindeki asıl hakikat ve adaleti kaybetmeden. Şöyle ki:

Kur'an, İslamiyet'in 4000 yıl öncesine dayanan Hz. İbrahim dininin aynısı olduğunu söylüyor. (22/78) Bu dinin ismi İslam'dır. İslam, bütün zıtları dengelemekle barıştırıp yaz ve kış bahar yapmaktır. Hristiyanlığın ruhaniliği esas alması, Yahudiliğin devlet ve şeriatı esas alması, tarihî mecburiyetten kaynaklanmış bir sapmadır. Yoksa onlar da aslında İslam idiler. (3/84) Evet, Yahudilik, Musa ile Harun'un (şeriat ile velayetin) birliği idi. Hristiyanlık da Tevrat ile İncil'in beraberliği idi. (Matta, 5)

01.01.2025/ Bahaeddin Sağlam